

ภาวะผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Administration Leadership)

ปัทมา จันทพันธ์

องค์การบริหารส่วนจังหวัดมุกดาหาร

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือหน่วยงานของรัฐที่มีการดำเนินงานเป็นอิสระจากส่วนกลางทำหน้าที่บริหารจัดการกิจการต่างๆ ในท้องถิ่นของตน โดยผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ก็เป็นคนในท้องถิ่นที่ได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ ซึ่ง การที่รัฐยอมให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินงานได้อย่างมีอิสระ หมายความว่าถึงรัฐกระจายอำนาจลงมาสู่ระดับท้องถิ่น จะช่วยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการใช้อำนาจรัฐดูแลตนเองมากขึ้น และถือเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้จ่ายของรัฐ เนื่องจากผู้บริหารเป็นคนในท้องถิ่น ที่รู้ความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ มากกว่ารัฐบาลกลาง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ของไทยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ควรส่งเสริมให้ภาคประชาชนมีบทบาทในการเสนอแนะ และตรวจสอบการทำงานของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นการพัฒนาให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถดำเนินภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตรงตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น และบรรลุวัตถุประสงค์ของการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง เช่น การสร้างโครงสร้างพื้นฐานของประชาชน (Infra structure) ถนนคอนกรีตในหมู่บ้าน ไฟฟ้า หรือประปา เป็นต้น นอกจากนี้ ยังเป็นการส่งเสริมให้คนในท้องถิ่นที่มีความรู้ ความสามารถ เข้ามาเป็นผู้บริหาร ชุมชนของตนเอง เป็นการสร้างพื้นฐานประชาธิปไตยให้กับประชาชนได้ง่ายที่สุด

ภาวะผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้นำจะนำมาเป็นปฏิบัติ ประการแรก คือ ภาวะผู้นำที่มีอยู่ในตัวเอง ที่เกิดจากบุคลิก ลักษณะ ประสบการณ์ ที่จะทำให้ผู้ตามศรัทธา เชื่อมมั่นในตัวผู้นำ ประการที่สอง ภาวะผู้นำที่กฎหมายรองรับ กล่าวคือ อาศัยข้อกฎหมายระเบียบทางราชการ ออกคำสั่งให้ปฏิบัติตามคำสั่ง ซึ่งภาวะผู้นำทั้งสองอย่างนี้ต้องปฏิบัติควบคู่กันไปจะขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่ได้ ผู้นำที่แท้จริง แสดงออกด้วยพฤติกรรมประจำตัวในการเหนี่ยวนำผู้อื่นไปในทิศทางตั้งตาม ในขณะที่ผู้ซึ่งชอบบริหารผู้อื่นด้วยวิธีครอบงำ มักแสดงออกด้วยพฤติกรรมเชิงใช้อำนาจบังคับอยู่เป็นเงื่อนไขและชอบที่จะเหนี่ยวนำผู้อื่นไปในทิศทางที่เลวร้าย จุดแตกต่างที่เด่นชัดระหว่างผู้นำ กับผู้ตาม แทบไม่มีความหมายอะไร กล่าวคือ ในขณะที่ขณะหนึ่งของชีวิต พบว่า เรามีทั้งการนำ และการตาม ควบคู่กันไปอยู่เสมอ ไม่มีช่วงเวลาใดที่ความรู้ การตัดสินใจ และความเฉลียวฉลาด ของเราจะมิประโยชน์ และสามารถนำไปใช้ได้มากกว่าของคนอื่น ในทำนองเดียวกัน ไม่มีช่วงเวลาใดที่ความรู้ การตัดสินใจ และความเฉลียวฉลาดของคนอื่นจะมีประโยชน์และสามารถนำไปใช้ได้มากกว่าของเราเช่นกัน ดังนั้นในเวลาใดเวลาหนึ่ง ผู้อื่นก็อาจเป็นผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา หรือเพื่อนก็ได้

องค์การบริหารส่วนจังหวัด ถือได้ว่าเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความสำคัญที่สุดของจังหวัด เนื่องจากมีพื้นที่รับผิดชอบทั่วอาณาบริเวณจังหวัดนั้นๆ ต้องมีการประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นทั้งจังหวัด ฉะนั้นผู้นำหรือนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำที่ดีเลิศ มีทักษะความเป็นผู้นำที่หลากหลายมิติ ในการที่จะหล่อหลอมความแตกต่างของผู้แทนในแต่ละฝ่ายแต่ละเขตให้เป็นหนึ่งเดียว เพื่อประสิทธิภาพในการนำ

นโยบายลงสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม และนำมาซึ่งความอยู่เย็น เป็นสุขของประชาชน นายองค์การบริหารส่วนจังหวัด ต้องมาจากการเลือกตั้งของประชาชน ซึ่งการโน้มน้าวให้ประชาชนยอมรับและเลือกให้เป็นนายองค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้นยาก กุญแจสำคัญแห่งชัยชนะการเลือกตั้งที่จริง คือ การเข้าใจ เข้าถึงประชาชน และแสดงให้ประชาชนเห็นว่าเราพร้อมที่จะพัฒนา โดยนำเสนอนโยบายที่ตรงกับใจของประชาชน นายพรชัย โค้วสุรัตน์ นายองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี เกิด เมื่อวันที่ 2 มกราคม พ.ศ. 2512 ประวัติการศึกษา ปริญญาตรี คณะวิทยาการจัดการ สาขาบริหารทรัพยากรมนุษย์ ปริญญาโท รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น ประวัติการทำงาน สมาชิกสภาจังหวัดอุบลราชธานี 2 สมัย รองประธานสภาสมาชิกสภาจังหวัดอุบลราชธานี และนายองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี 3 สมัย จากการสัมภาษณ์ พบว่า เป็นบุคคลที่มีภาวะผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเด่นชัดมีการกำหนดนโยบาย มีเป้าหมาย และกลยุทธ์การทำงานที่ชัดเจน นำลงสู่การปฏิบัติได้ง่าย คือ “3 แก้ว : แก้วเลี้ยง แก้วเจ็บ แก้วจน” ภายใต้การพัฒนาตามแผนนโยบาย 5 ดี คือ น้ำดี ถนนดี รายได้ดี การศึกษาดี รายได้ดี การพัฒนาท้องถิ่นที่จะให้ประชาชน

มีความเป็นอยู่ที่ดี และสมบูรณ์โดยปราศจากปัญหานั้นไม่ใช่เรื่องง่าย ดังนั้น

ผู้นำจึงมีรูปแบบที่หลากหลายไม่สามารถกำหนดได้ว่าจะจะเป็นรูปแบบใด แต่ต้องมีหลักในการบริหารจัดการโดยยึดหลักการจัดการบริหารที่ดี และหลักธรรมมาภิบาล แม้ว่าบางครั้งจะกำหนดนโยบายไว้อย่างชัดเจน บางครั้งในการนำลงสู่การปฏิบัตินั้นมีปัจจัยหลายอย่างที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้ แต่อย่างไรแล้วนโยบายที่กำหนดไว้ต้องเป็นได้ให้มากที่สุด ซึ่งตรงนี้เองผู้นำหรือผู้บริหารท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีทักษะการนำองค์กรที่หลากหลายตามไปด้วย นายองค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดว่าเป็นนักการเมืองท้องถิ่น ถือเป็นตัวอย่างภาวะผู้นำที่มีต่อ

คนจำนวนมาก เพราะผู้ที่อาสาสมัครใช้ประชาชน ย่อมเป็นผู้มีจิตใจเข้มแข็ง การได้รับคัดเลือกครั้งแรก เป็นเรื่องยากมากถึงมากที่สุด แต่ว่าการให้ได้รับ การคัดเลือกเป็นสมัยที่สองหรือสามแล้วนั้น แสดงว่า ผู้นั้นเป็นผู้นำที่เป็นที่รักของชาวจังหวัดอุบลราชธานี ผู้นำที่เป็นที่รักของคนจำนวนมากแสดงว่า เป็นผู้นำที่นำมาซึ่งความสุข ความสบายใจ ความภูมิใจ ความไว้วางใจเชื่อใจของชาวอุบลราชธานีและสิ่งที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งในการสร้างศรัทธาให้กับคนอุบลราชธานี คือ นโยบายด้านการศึกษา กำหนดไว้ดังนี้

1. สนับสนุนการถ่ายโอนภารกิจการจัดการศึกษาตามนโยบายของรัฐ
2. สร้างโอกาสทางการศึกษาที่ดีมีคุณภาพและเท่าเทียม
3. ส่งเสริมปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม
4. ส่งเสริมการศึกษาของ รร. ในสังกัด อบจ.ให้เป็นเลิศในทุกด้าน
5. ส่งเสริมและปลูกฝังทักษะที่ดีในพื้นที่พื้นฐานอาชีพแก่เด็กและเยาวชน
6. ส่งเสริมผู้ประกอบการและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
7. ส่งเสริมการจัดการศึกษาทั้งในและนอกระบบและตามอัธยาศัยให้มีคุณภาพและมาตรฐาน
8. สนับสนุนให้จังหวัดอุบลราชธานีเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อสร้างสรรค์สังคม

ที่พัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน

9. ส่งเสริมการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชน และประชาชน มีความรู้คุณธรรม มีเอกลักษณ์และค่านิยมความเป็นไทย เห็นคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่น และดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ยุทธศาสตร์ที่สำคัญคือ พัฒนาคณาจารย์ ครู และบุคลากรทางการศึกษา โดยการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีและการจัดการระบบการศึกษาที่ดี สร้างความเข้มแข็งและเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน การเป็นผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นองค์กรที่

ปฏิบัติงานบนพื้นฐานของประชาธิปไตย ที่มาจากประชาชน เพื่อประชาชน โดยประชาชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องมีทักษะความเป็นผู้นำที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. การสร้างทีมงาน คือ ทีมงานถือเป็นหัวใจหลักประการแรกของการบริหารเพราะทีมงานต้องเป็น ผู้ที่ใจพร้อมและกายพร้อม มีจิตอาสาเป็นพื้นฐาน ที่จะนำมาซึ่งข้อมูลสารสนเทศสำหรับการกำหนดนโยบายและการบริหารองค์กร

2. การกำหนดนโยบายที่ตรงกับความต้องการ คือ กำหนดนโยบาย ให้ตรงกับความต้องการของประชาชนโดยส่วนรวมและเสมอภาค ไม่เอื้อเฉพาะเจาะจง กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

3. ปฏิบัติตามนโยบาย กล่าวคือ ปฏิบัติตามนโยบายที่กำหนดให้ได้มากที่สุดใกล้เคียงความเป็นจริงมากที่สุด หากมีนโยบายใดไม่สามารถปฏิบัติได้ ก็สามารถชี้แจงให้เป็นที่เข้าใจและสมเหตุสมผลได้

4. มีความซื่อสัตย์ จริงใจ กล่าวคือ เมื่อได้รับปากสิ่งใดแล้วต้องปฏิบัติให้ได้ เพราะฉะนั้นก่อนที่จะรับทำสิ่งใด ต้องให้แน่ใจก่อนว่าเราสามารถทำสิ่งนั้นได้ตามสัญญา

5. การสื่อสาร กล่าวคือ การสื่อสารด้านการนำนโยบายลงสู่การปฏิบัติต้องเป็นเลิศ เพราะวาทะนโยบายแต่ละข้อ ต้องสื่อให้คนที่มีการศึกษาทุกระดับ ทุกช่วงวัย ให้เข้าใจนโยบายนั้นตรงกัน นอกจากนี้ยังต้องประชาสัมพันธ์ผลงานที่เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพและสม่ำเสมอซึ่งสามารถสื่อสารให้ประชาชนได้รับทราบมากเท่าใด ก็ยิ่งทำให้ประชาชนมีความไว้วางใจ และเชื่อมั่น

6. ICT กล่าวคือ ผู้นำยุคใหม่ต้องมีความสามารถด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งจะช่วยให้การประสานงาน การบริหารองค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

จากการเป็นผู้นำสูงสุดขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานีและคณะทำงานมีความภาคภูมิใจอย่างยิ่งกับความไว้วางใจของพี่น้องชาวอุบลราชธานีที่มีให้ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมัยที่ 3 ทำหน้าที่ในฐานะบริหารฝ่ายบริหารนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะความคาดหวังของพี่น้องประชาชนในการที่จะให้ทำหน้าที่ในการพัฒนาจังหวัดอุบลราชธานี และแก้ไขปัญหาความเดือนร้อนของพี่น้องประชาชน เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี การพัฒนาท้องถิ่นจะทุ่มกำลังใจเพื่อพัฒนาท้องถิ่นอย่างเต็มความสามารถ”

ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีภาวะผู้นำต้องมุ่งเน้นทำให้เกิดการประสานความร่วมมือต่อเป้าหมายที่มีร่วมกัน และมีการบริการประชาชน สังคม ตลอดจนจนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในท้องถิ่น ผู้นำค่อยๆ เกิดขึ้นเองอย่างเป็นธรรมชาติ และอยู่ในตัวของบุคคล ภาวะผู้นำที่ดีย่อมก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ สามารถสร้างค่านิยม และความเชื่อมั่นในการพัฒนาองค์กร ให้สามารถไปสู่เป้าหมาย เพื่อช่วยให้การตัดสินใจบนพื้นฐานของประชาธิปไตย แบบมีส่วนร่วมระหว่างคนภายในองค์กรหรือภารกิจในการให้ความร่วมมือกัน ให้ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตย และมีองค์ประกอบของสมรรถนะด้านความฉลาดรู้ทางอารมณ์ 3 ประการ ได้แก่ 1) สมรรถนะด้านความร่วมมือร่วมใจ 2) สมรรถนะด้านภาวะผู้นำที่ทีมงาน 3) สมรรถนะด้านการสื่อสาร ดังนั้นหลักการสำคัญของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรเป็นบุคคลที่เป็นผู้นำแบบประชาธิปไตย ก็คือ ยึดการรับฟังความคิดเห็นและขอการสนับสนุนจากผู้ปฏิบัติงาน รวมทั้งให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผลที่เกิดขึ้นคือ การไว้วางใจและความผูกพันต่อกัน ยึดความยึดหยุ่นและรักษาขวัญกำลังใจ ทำให้งานต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นประสบความสำเร็จ

เอกสารอ้างอิง

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2551). *ยอดคน*. กรุงเทพฯ : ชัดเชส มีเดีย.

ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี. (2557). *ภาวะผู้นำร่วมสมัย*. กรุงเทพฯ : ปัญญาชน.

เนตร์พัฒนา ยาวีราช. (2556). *ภาวะผู้นำและผู้นำเชิงกลยุทธ์ Leadership and Strategic Leader*. กรุงเทพฯ : ทริปเพิ้ล กรู๊ป.

พิพัฒน์ นนทนาธรณ์. (2556). *ภาวะผู้นำเชิงปฏิบัติการ*. กรุงเทพฯ : ศูนย์ผู้นำธุรกิจเพื่อสังคม.

วิโรจน์ สารัตนะ. (2555). *แนวคิด ทฤษฎี และประเด็นเพื่อการบริหารทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ทิพยวิสุทธี.

_____. (2557). *ภาวะผู้นำ : ทฤษฎีและนวัตทัศน์ร่วมสมัยปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ : ทิพยวิสุทธี.

ล้มมา รธนิตย์. (2553). *ภาวะผู้นำของผู้บริหาร*. กรุงเทพฯ : ช่างฟาง.

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี